

FN-förbundet
UNA SWEDEN

EN
BÄTTRE
VÄRLD

Så kan SVERIGE stärka FN

Tio förslag för ett bättre och starkare Förenta Nationerna

INNEHÅLL

Förord	3
Fred och säkerhet	4
1. Bidra med fler svenska soldater i FN-ledda insatser	4
2. Tillämpa FN-principen skyldighet att skydda	6
3. Stärk FN:s fredsbyggande arbete	8
Utveckling och fattigdomsbekämpning	10
4. Främja helhetssyn i utvecklingspolitiken	10
5. Försvara sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter	12
6. Effektivisera FN:s utvecklingsarbete	14
Mänskliga rättigheter	16
7. Ge mer resurser till FN:s arbete för mänskliga rättigheter	16
8. Inrätta en oberoende nationell MR-myndighet	18
9. Stoppa rasistiska handlingar och öka mångfalden	20
10. Verka för öppen process när FN-chef utses	22

FN-FÖRBUNDET

Vi gör skillnad. Vi skapar en bättre värld genom att varje dag arbeta för fred, utveckling och mänskliga rättigheter. Som medlem och bidragsgivare skapar du hopp och räddar liv. Nu och i framtiden.

Redaktör: Ida Karlsson
Tryckeri: Trydells
Layout: Tomorro'

Ett starkt FN krävs för att hantera vår tids globala utmaningar. Hundratals miljoner människor har lyfts ur fattigdom under de senaste femton åren. Lika många flickor som pojkar börjar skolan och tillgången till rent vatten är större än någonsin. Samtidigt hungrar nära en miljard människor, världens flickor och kvinnor får inte sina rättigheter tillgodosedda och FN:s fredsbevarande trupper behöver ständigt nya bidrag.

Internationell instabilitet påverkar även Sveriges säkerhet. För att världsorganisationen ska kunna hantera kriser och konflikter, värna folkrätten och mänskliga rättigheter samt främja hållbar utveckling krävs att världens regeringar bistår med politiskt, ekonomiskt och, när så krävs, militärt stöd. Ett väl fungerande FN ligger i Sveriges intresse. Sverige ska vara med och driva FN i rätt riktning och som stor bidragsgivare verka för att FN-systemet reformeras och effektiviseras.

Nya globala mål ska vägleda utvecklingen framöver. Sverige kan ta ledningen i arbetet för hållbar utveckling för alla. De kommande åren blir avgörande för vilken värld kommande generationer kommer att få leva i. FN:s utvecklingsarbete måste präglas av relevans, effektivitet och transparens och Sverige har mycket att bidra med.

Sverige har ett gott anseende för att man försvarar och stärker de mänskliga rättigheterna i det internationella samarbetet. Motsvarande engagemang måste finnas på hemmaplan. FN har riktat kritik mot Sveriges bristande efterlevnad av flera konventioner. Systematiskt arbete krävs för att åtgärda dessa brister.

Sverige bör tjäna som föredöme genom att uppfylla internationella åtaganden och därmed stärka världsorganisationen och dess möjlighet att hålla länder ansvariga. Sverige bör vara ett föregångsland som sätter ribban högt och visar ett större engagemang i det fredsfrämjande arbetet.

Frivilligorganisationer spelar en viktig roll som granskare av det internationella samarbetet i Förenta Nationerna. I denna idéskrift presenterar Svenska FN-förbundet tio förslag som handlar om hur Sverige kan leva upp till sina egna FN-åtaganden, ta större plats i FN och bidra till att stärka världsorganisationen. Vi uppmanar Sveriges regering att vara drivande i det reformarbete som är nödvändigt för ett bättre och starkare FN.

Aleksander Gabelic
ORDFÖRANDE, SVENSKA FN-FÖRBUNDET

Linda Nordin
GENERALSEKRETERARE, SVENSKA FN-FÖRBUNDET

Bidra med fler svenska soldater i FN-ledda insatser

Sverige bör ständigt ha 1 000 soldater i FN-ledda fredsfrämjande insatser och beredskap att vid särskilt krävande situationer öka antalet till 2 000. Regeringen bör initiera och leda en ny snabbinsatsstyrka som kan delta i nuvarande och kommande FN-insatser.

Sverige och andra västländer måste kräva mer kraftfulla mandat och bättre resultat av FN:s fredsinsatser och själva bidra till att förverkliga fred och säkerhet på plats.

Sverige hade länge ett starkt engagemang för FN:s fredsfrämjande verksamhet och omkring 1 000 soldater i snitt i internationella fredsfrämjande insatser. Vid särskilt krävande situationer i vår omvärld under 1960- och 1990-talen var antalet

närmare 2 000. Få känner till den förskjutning som har skett under det senaste decenniet och som resulterat i att Sverige nästan helt har prioriterat bort deltagande i internationella fredsfrämjande FN-ledda insatser. Förändringen har skett trots att det från FN hörs upprepade uppmaningar om ökat västligt deltagande.

Ett glapp har uppstått mellan de allt bättre och tydligare definierade mandaten från FN:s säkerhetsråd och de resurser som ställs till FN:s förfogande. De nya och förbättrade mandaten är ett steg i rätt riktning, men Sverige och resten av Europa måste öka truppbidragen till FN:s fredsinsatser. Svenska soldater har hög kompetens, eftertraktade förmågor och kunskap om allas likhet inför lagen, mänskliga rättigheter och jämställdhet. Västerländska och svenska truppbidrag till FN-ledda fredsinsatser skulle innebära ett komplement till de främst asiatiska och afrikanska trupper som i dag dominerar dessa insatser.

I 2015 års utrikesdeklaration sägs att ”Regeringen anser att Sverige ska delta i fler FN-ledda insatser”. Deltagandet i FN:s fredsfrämjande insats i Mali, Minusma, är välkommet. Det är dock inte tillräckligt för att uppnå den aktiva roll i FN som Sverige bör ha.

Sveriges tidigare överbefälhavare Håkan Syrén sa 2004 vid omställningen från allmän värnplikt till ett professionellt försvar att Sverige skulle gå från ”ett förrädsställt invasionsförsvar till ett insatt insatsförsvar”. Frågan är om inte Sverige i stället har gått från ett förrädsställt invasionsförsvar till ett förrädsställt insatsförsvar. Under fyraårsperioden före Syréns uttalande hade Sverige i genomsnitt 919 soldater i internationella insatser. Motsvarande siffra för de senaste fyra åren, 2011-2014, är 628 soldater.

Sverige är redo för ett ökat internationellt engagemang. Det finns både kapacitet, kompetens och beredskap att delta i fler FN-insatser. Deltagande i sådana insatser stärker också Sveriges egen försvarsförmåga. Sverige bör bidra till att stärka ledarskapet i FN-ledda insatser och i detta syfte också erbjuda egen kompetens.

Sverige har ett ansvar och denna grundläggande hållning måste återspeglas i regeringens genomförande av försvarspolitiken.

Ett angränsande problem är FN:s bristande förmåga att snabbt sända ut trupper. Hervé Ladsous, chef för FN:s avdelning för fredsbevarande insatser, har flera gånger understrukt att utplaceringen av truppbidrag tar för lång tid. Han har framför allt uppmanat väst att vara redo att snabbt sätta in både marktrupper och specialförmågor som till exempel under rättelsekompanier.

Europeiska unionen har under tio år haft så kallade stridsgrupper i beredskap, men dessa har aldrig använts. Det beror dels på en omständig beslutsprocess och bristande politisk vilja, dels på kostnaderna för en utplacering.

Sverige har under tre halvårsperioder sedan 2005 haft cirka 1 900 soldater i beredskap i den stridsgrupp som går under namnet Nordic Battle Group, NBG. Det motsvarar cirka 300 soldater per år som trots stora behov i världens

Sverige bör

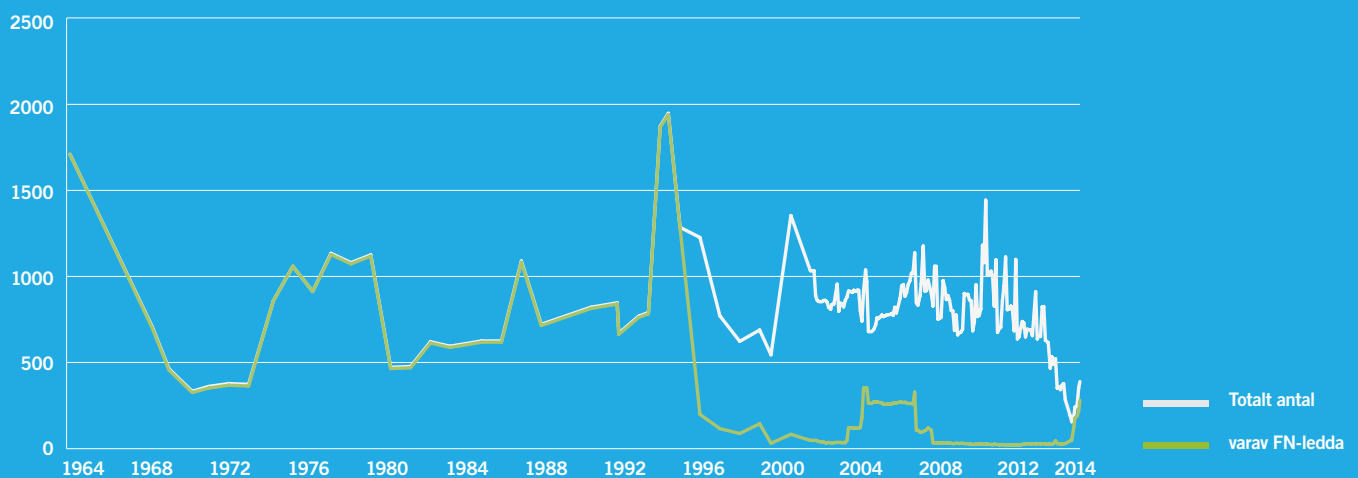
stå upp för de allt mer kraftfulla och komplexa mandaten för FN:s fredsbevarande insatser

ständigt ha 1 000 soldater i FN-ledda fredsfrämjande insatser och ha beredskap att vid särskild krävande situationer öka antalet till 2 000

bör initiera och leda en ny snabbinsatsstyrka som kan delta i nuvarande och kommande FN-insatser.

konflikthärddar inte använts. För att bryta passiviteten bör NBG:s resurser omfördelas inom ramen för en ny, svenskinitierad snabbinsatsstyrka. Sverige skulle tillsammans med Finland kunna leda en snabbinsatsstyrka som NBG:s medlemmar och andra intresserade länder kan ansluta till. Förmodligen resulterar detta i en mindre insatsstyrka än NBG, men upplägget skapar större förutsättningar för att styrkan faktiskt kommer till användning.

Antal svenska soldater i internationella insatser över tid

Tillämpa FN-principen skyldighet att skydda

Regeringen måste utarbeta en strategi för att tillämpa FN-principen skyldighet att skydda på global, regional och nationell nivå.

Skyldighet att skydda är en av FN:s viktigaste principer för att skydda människor mot folkmord, brott mot mänskligheten, etnisk rensning och krigsförbrytelser. Principen har gällt i tio år men har haft svårigheter att få fäste som internationell norm och praxis. Det beror på att

FN:s medlemsländer prioriterat egenintressen framför mänsklig säkerhet, men också på att stor okunskap fortfarande råder om hur medlemsländerna bör stärka skyldighet att skydda i praktiken, både nationellt och internationellt. Det gäller i stor utsträckning även Sverige och andra västländer.

I ett uttalande i FN i januari 2015 sa statsminister Stefan Löfven att "civila måste skyddas enligt ramverket för skyldighet att skydda". Det är ett välkommet klargörande. Sveriges regering bör tala oftare och mer tydligt om skyldighet att skydda för att stärka normen. Sverige bör också driva arbetet med att stärka både normen och tillämpningen av skyldighet

att skydda även i praktiken. För närvarande är Sveriges strategi för detta mycket oklar.

Regeringen bör offentliggöra vad Sverige gör globalt, regionalt och nationellt för att stärka skyldighet att skydda, vilka som arbetar med principen i Sverige och hur man avser att arbeta med frågan. Det bör även i detalj förtydligas varför principen är relevant för Sverige och hur det ligger i Sveriges nationella intresse att på allvar förebygga och beivra brott som faller under principen.

Globalt bör regeringen verka för ett ökat användande av principen för att skydda utsatta människor i konflikter runt om i världen. I de allra mest akuta situationerna i vår omvärld, som i kriget i Syrien, måste regeringen verka för ett säkerhetsrådsbeslut om att skydda civilbefolkningen genom skyldighet att skydda. Om ett sådant beslut blockeras av ett veto bör Sverige hänvisa frågan till generalförsamlingen enligt förfarandet samverkan för fred (Uniting for Peace).

Fredsbyggande åtgärder efter en konflikt är en viktig del av skyldighet att skydda som ibland hamnar i skymundan. Regeringens globala strategi för skyldighet att skydda bör därför även inbegripa ett initiativ till en internationell dialog för fredsbyggande åtgärder innan, under

och efter en konflikt. Det ger möjlighet att lyfta fram betydelsen av övergångsrättvisa som kan förhindra att länder faller tillbaka i konflikter där folkrättsbrott begås.

Erfarenheterna av Libyenkriget 2011 understryker behovet av att utvärdera alla insatser som genomförs i enlighet med skyldighet att skydda-principen. Ett annat sätt att försvara principen är att stärka rapporteringsarbetet och ge ytterligare uppmärksamhet åt den årliga tematiska dialog om skyldighet att skydda som hålls i FN:s generalförsamling.

På regional nivå bör Sverige sälla sig till de länder som ligger i framkant i arbetet med skyldighet att skydda. Flera av FN:s medlemsländer, däribland Sverige, har nationella samordnare med uppdraget att övervaka och samordna det inomstatliga och mellanstatliga arbetet med principen. Nederländerna och Danmark har tillsammans tagit initiativ till att inrätta en gemensam samordnare för Europeiska unionen, EU. De har även föreslagit inrättandet av en EU-mekanism för att identifiera och åtgärda spirande motsättningar. Sveriges regering bör ställa sig bakom dessa två förslag som en del av en regional strategi för skyldighet att skydda.

Det är dock inte enbart i internationella sammanhang som Sverige tjänar på att aktivt arbeta för principen. Folkmord, krigsförbrytelser, etnisk rensning och brott mot mänskligheten förekommer inte enbart i konflikter. De förekommer även i stabila och fredliga samhällen som uttryck för lokala konflikter och motsättningar.

Enligt Jennifer Welsh och Adama Dieng, FN:s särskilda rådgivare för förhindrandet av folk-mord och för skyldighet att skydda, bör varje medlemsland ha en plan som inkluderar ett system för tidig varning, det vill säga en nationell strategi för att tidigt identifiera och åtgärda tecken på spirande motsättningar på grund av etnisk, religiös eller annan grupp-tillhörighet.

Sverige ligger efter med den nationella implementeringen av skyldighet att skydda. Regeringen bör utveckla en strategi för nationell implementering av FN:s analysramverk för tidig varning. Att stoppa rasistiska handlingar och att inrätta en oberoende nationell MR-institution är två exempel på åtgärder som kan bidra till att förebygga våld och stärka de demokratiska rättigheterna.

Flera europeiska länder som Slovenien, Danmark, och Finland arbetar redan med nationell implementering av skyldighet att skydda. Sverige bör också göra det för att uppfylla en del av sina skyldigheter gentemot FN och förhindra övergrepp och lidande. På det sättet skulle Sverige också få en bättre förståelse för både konflikt-dynamik och lämpliga åtgärder i svåra situationer runt om i världen.

Att den folkrättsliga principen skyldighet att skydda har tillkommit är ett framsteg i det globala arbetet för att skydda utsatta civila. Dess framtid avgörs av staternas engagemang. Världens stater har ett ansvar att hjälpa varandra leva upp till denna skyldighet.

Sverige bör

tillsammans med andra länder använda FN-förfarandet samverka för fred när agerande för att stoppa folkrättsbrott i konflikter blockeras i FN:s säkerhetsråd

ställa sig bakom initiativet till en EU-samordnare för skyldighet att skydda och inrättandet av en regional europeisk mekanism för tidig varning

utveckla en strategi för nationell implementering av FN:s analysramverk för tidig varning.

Foto: Jonas Svensson/Försvarsmakten

Stärk FN:s fredsbyggande arbete

Sverige måste aktivt driva frågan om fredsbyggande och långsiktigt verka för fredliga och stabila samhällen. Sveriges regering bör påverka länder som inte vill prioritera fredsbyggande och agera brobyggare mellan dessa och sviktande stater.

Var femte människa lever i länder där konflikter och instabilitet är ett direkt hinder för utveckling. Grupper som är utsatta i fredstid, som personer med funktionsnedsättning, drabbas särskilt i krig och konflikter. Nio av tio konflikter blossar upp igen inom fem år efter att de avslutats. Medan många länder är på god väg att ta sig ur fattigdom har andra fastnat i en

negativ spiral av våldsamma konflikter, svaga samhällsinstitutioner, maktmissbruk och fattigdom. Förekomsten av minor leder till otrygghet och hindrar utveckling. Person-minor orsakar dödsfall och skador även efter att krig har tagit slut. Medan förmågan att förhandla fram fred har förbättrats återstår alltjämt brister i arbetet med att säkra hållbar fred. Fredsbyggande handlar om att ta hand om krigets konsekvenser och åtgärda grundläggande orsaker till konflikter.

År 2015 sker det slutgiltiga arbetet med de nya hållbarhetsmål som ska implementeras världen över under de kommande åren. Flera länder, som Indien, Kina, Ryssland, Indonesien, Kazakstan, Brasilien, Iran och Etiopien är negativt inställda till att inkludera fred och säkerhet i dessa mål. Risker är därför stor att fredsbyggande åtgärder inte prioriteras i den grad som är nödvändig för att säkra en hållbar utveckling. Det gäller både under den sista delen av utformningen av målen och i den långsiktiga implementeringen. Det är därför

Foto: Abeer Etefa/WFP

Sveriges bör

fortsätta att aktivt agera för långsiktiga fredsbyggande åtgärder påverka länder som inte vill prioritera fredsbyggande och agera brobyggare mellan dessa och sviktande stater

arrangera en internationell konferens om vikten av fredsbyggande arbete i skapandet av stabila och fredliga samhällen.

avgörande att genom samverkan och dialog öka kunskapen i dessa länder om hur skapandet av säkra, fredliga och stabila samhällen är en förutsättning för en hållbar utveckling.

Sveriges regering kan verka för detta genom att arrangera en internationell konferens som samlar representanter från de konflikttrabbade och instabila staterna i OECD:s nätverk g7+, de afrikanska länder som står bakom The Common African Position samt länder som inte vill prioritera fredsbyggande inom utvecklingsmålen. Vid en konferens skulle länderna kunna föra en kunskapssökande dialog om fredsbyggande arbete i skapandet av stabila och fredliga samhällen. En sådan dialog skulle även inkludera FN:s fredsbyggande kommission, den främsta mellanstatliga institutionen för fredsbyggande. Som naturlig och opartisk samsalsledare skulle kommissionen även bidra med expertkommentarer och en stabil faktagrund.

FN:s generalsekreterare Ban Ki-moon har sagt att skapandet av fredliga samhällen för alla är avgörande för hållbar utveckling. Flera av de länder som är och har varit värst drabbade av konflikter har uppnått minst antal millenniemål. Dessa länder har själva uppgett att fred och säkerhet måste inkluderas i en långsiktig och hållbar utvecklingsagenda. Att verka för fredsbyggande åtgärder bör vara en del av de tre dimensionerna i Sveriges arbete för en hållbar utveckling. Sverige kan i rollen som brobyggare säkra att de konflikttrabbade länderna får möjlighet att själva presentera argument för att fred och säkerhet ska bli en del av arbetet för hållbar utveckling.

En del länder anser att fred och säkerhet inte har med utveckling att göra utan endast bör behandlas i säkerhetsrådet. Andra länder är oroliga för att inkluderingen av fredsbyggande i utvecklingsagendan skulle ske på bekostnad av till exempel fattigdomsbekämpning. Ytterligare andra använder värnandet av statsuveräniteten som argument mot att fred och säkerhet inkluderas i de nya hållbarhetsmålen.

Säkerhetsrådet har varken tid eller mandat att behandla alla typer av freds- och säkerhetsfrågor. Även mindre akuta situationer, eller situationer som av andra skäl inte tas upp i säkerhetsrådet, kan få förödande konsekvenser för hållbar fred och stabilitet i en region. Att inkludera fredsbyggande som en del av utvecklingsagendan sker inte på bekostnad av andra delar som fattigdomsbekämpning. Fred och stabilitet är en förutsättning för hållbar utveckling och statsuveränitet innebär alltid ett ansvar att säkra fred och trygghet för invånarna.

Sverige är ett av de länder som stödjer fredsbyggande inom ramen för hållbar utveckling och som en del av de nya hållbarhetsmålen.

Regeringen måste fortsätta ligga i framkant i arbetet med fredsbyggande och inte bara tala om vikten av hållbar fred och stabila samhällen utan även ta en aktiv roll som brobyggare i FN:s arbete med att inkludera fred och säkerhet i utvecklingsagendan. I det fredsbyggande arbetet bör också betydelsen av samverkan mellan militära, polisiära och civila insatser liksom stöd till rättsstaten framhållas.

Foto: Marco Dormino/UN Photo

Foto: FN-förbundet

Främja helhetsyn i

De kommande åren blir avgörande för vilken värld nuvarande och kommande generationer kommer att leva i. Sverige kan tillsammans med länder i det globala syd och nord ta ledningen i arbetet för en hållbar utveckling för alla. Sverige bör inbjuda länder att ingå i en allians för hållbar utveckling.

Sveriges regering bör verka för en helhetsyn inom biståndspolitiken. Arbetet med att utrota fattigdom och stoppa klimatförändringar och miljöförstöring måste samordnas. Den nya agendan för hållbar utveckling omfattar tre områden: socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar utveckling. Dessa tre hänger nära samman och måste ges samma prioritering och resurser. Världen har inte råd, vare sig ekonomiskt, ekologiskt eller mänskligt, att låta de nya globala utvecklingsmålen förbli ouppfyllda.

I sin syntesrapport från december 2014 om förhandlingarna om den globala utvecklingsagendan skriver FN-chefen Ban Ki-moon: "Vi är den första generationen som kan utrota fattigdomen. Och vi är den sista som kan vidta åtgärder för att undgå de värsta effekterna av klimatförändringarna".

Jämställdhet är en nyckel till utveckling. FN och medlemsländer som Sverige måste försvara flickors och kvinnors rättigheter, inklusive

sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter, och verka för att jämställdhet ska genomsyra FN:s nya globala utvecklingsagenda. En ekonomiskt hållbar utveckling måste innebära tillväxt som lyfter människor i låginkomstländer ur fattigdom.

I FN har det länge funnits en läsnings i många frågor mellan den stora gruppen utvecklingsländer i G77-gruppen och västländerna. Sverige kan spela en avgörande roll för att överbrygga motsättningar som finns mellan G77-gruppen och EU, vilket kan förhindra låsta positioner i de globala förhandlingarna. Sverige bör inbjuda ett antal utvecklingsländer i G77-gruppen, där även sviktande stater ingår, för att diskutera hur FN:s medlemsländer ska arbeta tillsammans för att de nya globala utvecklingsmålen ska nås.

Sveriges biståndsminister Isabella Lövin har sagt att det konfliktförebyggande arbetet ska få större tyngd inom svensk biståndspolitik. I den biståndspolitiska plattformen står det att "Sverige ska stödja en inkluderande dialog om konfliktförebyggande, andra former av fredlig konflikthantering, förtroendeskapande och försoning". Sverige bör prioritera bistånd till FN:s fredsbyggande insatser, inte minst i konflikttrubbade eller sviktande stater för att möjliggöra hållbar utveckling för de 1,5 miljarder människor som lever i dessa länder.

Det har tagit världssamfundet närmare tre decennier att enas om ett helhetsgrepp när det gäller hållbarhetsfrågorna. Begreppet hållbar utveckling myntades av den av FN tillsatta

utvecklingspolitiken

Världskommissionen för miljö och utveckling som leddes av Norges dåvarande statsminister Gro Harlem Brundtland. Kommissionen presenterade sin rapport 1987. I rapporten definierades hållbar utveckling som ”en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov”. De tre dimensionerna av hållbar utveckling, den ekonomiska, den sociala och den miljömässiga, kompletterar varandra.

Vid FN:s konferens om miljö och utveckling i Rio de Janeiro 1992 bekräftades denna princip. Handlingsprogrammet Agenda 21 som konferensen antog var det dittills mest omfattande program en FN-konferens antagit. Det omfattade samtliga tre dimensioner av hållbar utveckling.

Under 2016 tar den nya globala utvecklingsagendan vid och Sverige ska tillsammans med alla andra länder börja implementera de nya hållbarhetsmålen. Det är första gången som internationellt framförhandlade utvecklingsmål så uttalat ska gälla i alla länder och därmed vara universella. Världens länder har något gemensamt att arbeta för och det kräver solidaritet och samarbete. Att världens länder enas om ett internationellt klimatavtal är en gemensam ödesfråga och Sveriges regering måste tillsammans med andra länder agera för att det ska bli verklighet.

I Sverige måste berörda departement och statsråd ha en gemensam syn på hållbar utveckling och vilka insatser som krävs för att olika

politikområden inte ska dra åt skilda håll. Andra länder bör uppmuntras att arbeta i samma anda.

Uppföljningen och granskningen av arbetet för socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar utveckling under de kommande femton åren kommer att ske på nationell, regional och global nivå. FN:s generalförsamling har tillsatt ett politiskt högnivåforum inom ramen för FN:s ekonomiska och sociala råd, Ecosoc. Vartannat år ska stats- och regeringschefer eller andra regeringsmedlemmar träffas för att diskutera uppföljningen och granskningen av arbetet med den nya globala utvecklingsagendan. Det är viktigt att världens ledare engagerar sig i detta arbete för att ge det politisk tyngd. Det är lika viktigt att uppföljningen och granskningen görs regionalt och nationellt.

Sverige bör

i inrikes- och utrikespolitiken lägga lika stor vikt vid socialt och ekonomiskt hållbar utveckling som vid miljömässigt hållbar utveckling

utveckla sitt samarbete med länder i det globala syd och G77-gruppen i FN och fungera som brobyggare

prioritera bistånd till FN:s fredsbyggande insatser, inte minst i sviktande stater, för att möjliggöra hållbar utveckling även i dessa länder.

Försvara sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter

Sverige bör särskilt stödja de FN-organ som arbetar för att stärka flickors och kvinnors rättigheter, inklusive sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. Sverige bör inleda en dialog med FN:s befolkningsfond UNFPA om betydelsen av stärkta insatser för utbildning av barnmorskor.

Sverige måste stå fast vid att flickors och kvinnors rättigheter, inklusive sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter, SRHR, ska inkluderas i den nya globala utvecklingsagendan. Sverige behöver driva frågan tillsammans med andra länder. Samarbete måste sökas med regeringar i syd och i nord och med det civila samhällets organisationer.

Jämställdhet är avgörande för utveckling. Därför måste jämställdhet genomsyra FN:s nya utvecklingsagenda. Flickor och kvinnor utgör mer än hälften av jordens befolkning. Att inte ta tillvara flickor och kvinnors kunskaper, erfarenheter, energi och vilja i arbetet för en socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar utveckling skulle vara förödande.

Världsbanken har ett uttalat mål att fattigdomen i världen ska utrotas före 2030. Jämställdhet är en förutsättning. Att investera i kvinnor är en ekonomiskt klok strategi, menar banken, men framhåller samtidigt att mer än ekonomisk tillväxt krävs för att förbättra

kvinnors liv. Om kvinnor och flickor fick tillgång till alla utbildningsnivåer, rätt att äga mark och annan egendom, fler möjligheter att komma ut på arbetsmarknaden och hade större kontroll över sina liv, framför allt när det gäller familjeplanering, skulle möjligheterna till utveckling för alla förbättras avsevärt.

Flickor och kvinnor är diskriminerade och utsätts för kränkningar på olika sätt i olika länder. Sverige bör ge mer bistånd till de FN-organ som arbetar med att förhindra diskriminering och kränkningar.

Post-2015 agendan kan bli en milstolpe i arbetet för en jämställd värld. Det förutsätter att Sverige och andra medlemsländer försvarar flickors och kvinnors rättigheter inklusive sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter, SRHR. Eftersom det senare är en kontroversiell fråga i många länder skulle en ingång kunna vara att tala om förbättrad mödrahälsa, det vill säga säkra graviditeter och förlossningar och fler insatser för att utbilda barnmorskor.

År 2014 var det tjugo år sedan FN:s konferens om befolkning och utveckling hölls i Kairo. Efter långa och svåra förhandlingar antog konferensen ett handlingsprogram som genomsyrades av en ny syn på familjeplanering och som lyfte fram behovet av reproduktiv hälsovård och kvinnors rätt att själva bestämma hur många barn de vill ha. FN:s befolkningsfond, UNFPA, kallade handlingsprogrammet för nydanande, eftersom det slog fast att sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter, kvinnors egenmakt och jämställdhet är grund-

pelarna för framgångsrika program för befolkning och utveckling.

År 2015 är det tjugo år sedan FN:s kvinnokonferens i Peking. Konferensen antog ett handlingsprogram som lyfte fram flickors och kvinnors rättigheter, kvinnors egenmakt och jämställdhet. Under tjugo år har handlingsprogrammet väglett genomförandet av de krav som konferensens deltagare enades om. Vid FN:s kvinnokommissions möte i mars 2015 utvärderades handlingsprogrammet. Mötet hade bland annat syftet att förnya den politiska viljan och engagemanget hos världens ledare för att jämställdhet och kvinnors egenmakt ska utgöra navet i den nya globala utvecklingsagendan, i arbetet för fred och säkerhet och i arbetet för mänskliga rättigheter.

I sin syntesrapport från december 2014 om förhandlingarna om den globala utvecklingsagendan hänvisar FN-chefen Ban Ki-moon till de 17 mål som FN:s öppna arbetsgrupp enades om sommaren 2014. Ett av de övergripande målen handlar om jämställdhet och flickors och kvinnors egenmakt. Ett av delmålen kräver universell tillgång till sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter i enlighet med handlingsprogrammen från Kairo och Peking.

FN:s befolkningsfond UNFPA och frivilligorganisationer som arbetar med frågor som rör sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter lever i ständig utsatthet. Deras möjlighet att verka måste försvaras.

Sveriges bör

stå fast vid att flickors och kvinnors rättigheter, inklusive sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter, SRHR, ska inkluderas i den nya globala utvecklingsagendan

höja sitt bistånd till de FN-organ som genom till exempel utbildning och mödravård arbetar för att stärka flickors och kvinnors rättigheter inklusive sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter

inleda en dialog med FN:s befolkningsfond UNFPA om större insatser för utbildning av barnmorskor.

56 procent av alla barn som inte går i grundskolan är flickor

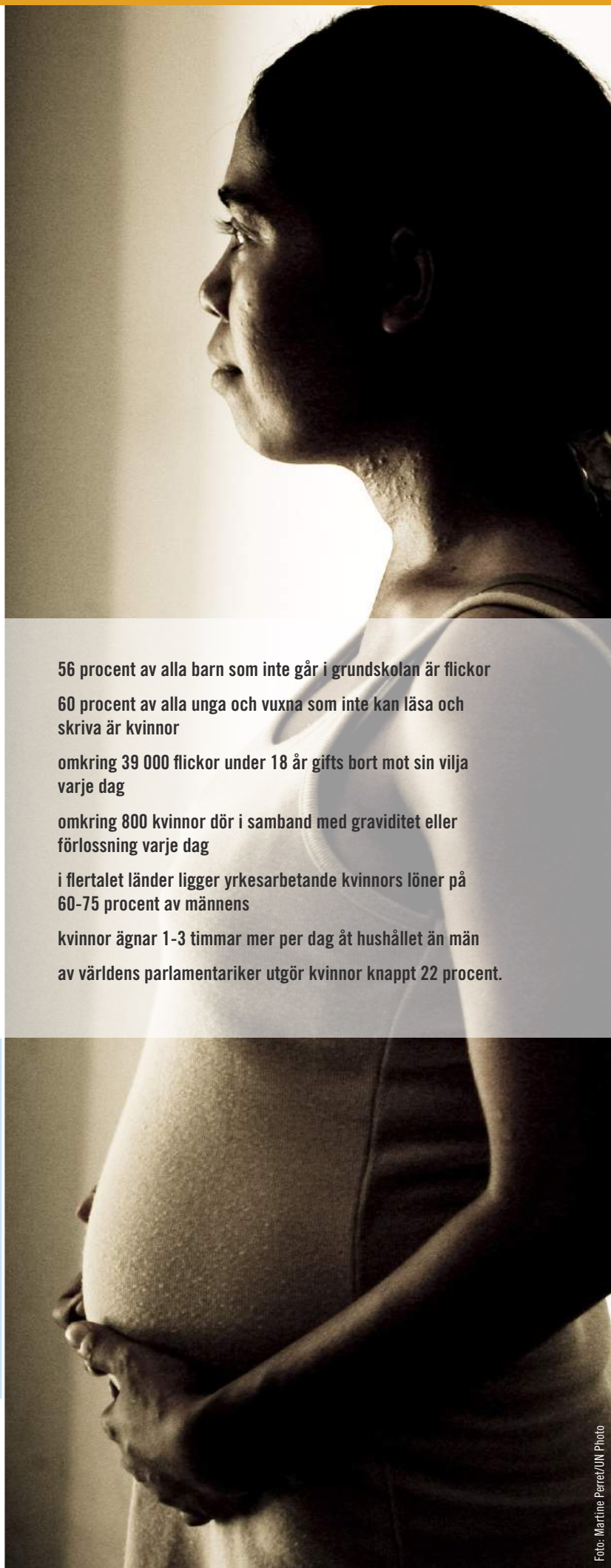
60 procent av alla unga och vuxna som inte kan läsa och skriva är kvinnor

omkring 39 000 flickor under 18 år gifts bort mot sin vilja varje dag

omkring 800 kvinnor dör i samband med graviditet eller förlossning varje dag

i flertalet länder ligger yrkesarbetande kvinnors löner på 60-75 procent av männens

kvinnor ägnar 1-3 timmar mer per dag åt hushållet än män
av världens parlamentariker utgör kvinnor knappt 22 procent.

Effektivisera FN:s u

Sverige bör ta ett större ansvar för FN:s utvecklingsarbete genom att driva kravet på effektivisering. Sverige bör bland annat öka sitt bistånd till den gemensamma budgeten för samordning av FN-organ.

Sverige är en stor bidragsgivare till FN-systemet. Av den svenska biståndsramen på drygt 38 miljarder kronor för 2014 gick mer än hälften till FN, andra internationella organisationer och regionala banker. Sverige ska fortsätta att vara en stor bidragsgivare till FN. Som sådan bör Sverige ta ett större ansvar för FN:s arbete genom att i programmens och underorganens styrelser driva kravet på effektivisering av organisationens utvecklingsarbete. Som ansvarstagande och aktiv medlem i FN bör Sverige också verka för att fler svenskar får tjänster i FN:s utvecklingssystem.

FN:s humanitära arbete utformades redan på 1950-talet, utvecklingssamarbetet på 1960-talet och miljöarbetet på 1970-talet. Världen har förändrats sedan dess. FN-systemet uppfyller inte helt de krav som dagens värld ställer. FN:s dåvarande generalsekreterare Kofi Annan tillsatte 2006 en högnivåpanel som fick uppdraget att föreslå hur FN-systemet skulle kunna

moderniseras och reformeras för att bli mer samstämmigt och effektivt när det gäller humanitärt bistånd, utveckling och miljö.

Nästan tio år har gått sedan högnivåpanelen presenterade sin rapport. Den ledde bland annat till att FN:s arbete i fält reformerades och att *Delivering as One*, eller *One UN*, startade i åtta pilotländer. Sedan dess har Sverige stött projektet och varit drivande för att det skulle utvecklas positivt och leda till bättre samordning och effektivisering av FN:s utvecklingsarbete.

Den första fasen av *Delivering as One* är avslutad och projektet går in i en ny fas. Den andra generationen reformer måste få en annan inriktning. Den första fokuserade på själva processen – en ledare, en budget, ett program, ett kontor, en administration, en röst. Nu krävs fokus på FN:s insatser för utveckling och vad dessa ska leda till. Ett 40-tal länder arbetar idag i enlighet med konceptet och det sker på frivillig basis. Varje FN-organ i respektive land har en egen budget. Men det finns också en gemensam budget för samordnade insatser. Sverige bör öka sitt stöd till de länder som arbetar efter konceptet och ge mer av sitt bistånd till den gemensamma budgeten för samordning av FN-organ i berörda länder.

FN:s utvecklingssystem måste förändras ytter-

utvecklingsarbete

ligare för att klara dagens krav och kunna bidra till att de nya utvecklingsmålen nås. Systemet måste kunna svara mot de behov som finns i respektive land. Begreppet ”Making the UN fit for purpose” används ofta för att visa att det finns ett behov av att reformera systemet.

Att genomföra förändringar i FN:s utvecklings-system innebär utmaningar. Program och fonder konkurrerar om pengar och mandat. I samband med att den nya globala utvecklingsagendan antas och genomförs mellan 2016 och 2030 finns möjlighet att få till stånd förändringar. Den bristfälliga finansieringen av FN:s utvecklingsarbete måste diskuteras. Andra viktiga frågor är samordningen av de humanitära insatserna i samband med katastrofer och konflikter samt det långsiktiga utvecklingsarbetet. Många FN-organ arbetar med katastrofhjälp. Eftersom de i många fall redan finns på plats innan katastrofer inträffar kan de snabbt komma i gång med akut katastrofhjälp, ofta tillsammans med lokalbefolkningen, och sedan gå vidare med att återuppbygga samhällen så snabbt som möjligt.

Sverige måste aktivt delta i diskussionen ”fit for purpose”. John Hendra, koordinator för ”UN Fit for Purpose for the Post-2015 Development Agenda” presenterar sex områden som måste förbättras för att den nya globala utvecklingsagendan ska kunna genomföras:

- stöd från FN måste samordnas på alla nivåer, i arbetet i fält och på sekretariaten
- FN måste ha en gemensam fond för samordning av bistånd för utveckling och humanitära insatser
- FN:s statistik som utgör underlag för målformuleringar måste förbättras
- FN måste mer systematiskt bedöma risker och satsa på förebyggande arbete
- FN måste samråda med det civila samhällets organisationer och även den privata sektorn, parlamentariker och andra aktörer
- FN måste bli mer transparent när det gäller pengar och personal.

Som det första landet i världen antog Sverige 2003 en sammanhållen politik för global utveckling som omfattar alla politikområden som rör omvärlden, exempelvis säkerhet och konfliktförebyggande, handel, jordbruk, miljö och migration. Det är ett effektivt verktyg i kampen mot fattigdom och hunger. Samstämmighetspolitik krävs även globalt.

Sverige bör verka för att hela FN-systemet ska arbeta efter samma principer, både i fältarbetet och i arbetet i berörda program och fonders sekretariat. Inget politikområde ska undergräva förverkligandet av socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar utveckling.

Sveriges bör

verka för effektivisering av FN:s utvecklingsarbete och för att FN-systemet reformeras för att möta ökade krav på samordning ge mer av sitt bistånd till den gemensamma budgeten för samordning av FN-organ och öka sitt stöd till länder som arbetar efter Delivering as One-konceptet

fortsätta att i programmens och underorganens styrelser driva kravet på effektivisering av FN:s utvecklingsarbete och verka för att fler svenskar får tjänster i FN:s utvecklingssystem.

Ge mer resurser till FN:s arbete för mänskliga rättigheter

Sverige bör verka för att MR-kontoret ges ökade resurser, att högkommissariens oberoende stärks och att övervakningskommittéerna ges förutsättningar att effektivt utföra sitt granskningsarbete.

Sverige har uttryckt sitt stöd för FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter sedan inrättandet 1993. Betydelsen av högkommissariens oberoende har lyfts fram liksom möjligheter att integrera människorättsarbetet i all FN-verksamhet. Sverige är tillsammans med USA, Norge och Nederländerna en av de största bidragsgivarna till MR-kontoret.

Den positiva synen på FN:s människorättsarbete delas dock inte av alla medlemsländer. Endast omkring 3 procent av FN:s reguljära budget går till FN:s arbete med mänskliga rättigheter och MR-verksamheten är i hög grad beroende av frivilliga bidrag från medlemsstaterna. Det leder till att resurser fördelas ojämnt mellan de olika MR-organen. Många stater väljer att ge betydande bidrag till MR-

rådet som ofta anklagas för att använda arbetsmetoder som präglas av medlemsstaternas nationella politiska intressen. Det är viktigt att även övervakningskommittéerna får det stöd som behövs för att möjliggöra den juridiska granskningen av staternas konventionsåtaganden.

Sverige bör verka för en fördubbling av FN:s resurser till den samlade människorättsverksamheten som koordineras av högkommissariens kontor. Resurserna måste fördelas jämnt mellan de olika MR-organen och arbetsbelastningen för övervakningskommittéerna måste ses över för att effektivisera arbetet. Allt högre krav ställs på samordning av MR-systemet som framför allt omfattas av generalförsamlingens tredje utskott, MR-rådet, övervakningskommittéerna samt MR-kontorets verksamhet i fält. Stödet till högkommissariens kontor måste därför öka.

Under senare tid har högkommissarien och MR-kontoret fått en mer framskjuten plats inom FN. I den tidigare generalsekreteraren Kofi Annans anda görs en tydlig koppling mellan FN:s tre pelare fred och säkerhet, utveckling och mänskliga rättigheter. För att citera FN:s vice generalsekreterare Jan Eliasson måste fred, mänskliga rättigheter och

utveckling genomförs samtidigt: ”Om en av de tre pelarna är svag, rasar hela byggnadsverket”.

Högkommissariens kontor bedriver även verksamhet i fält med sina tolv regionala MR-kontor och tretton landkontor. Samarbetet mellan MR-kontorets fältkontor och FN:s landssamordnare som finns i 130 länder bör stärkas. Fältkontoren och de olika landsamordnarna bör ges ett ännu tydligare uppdrag att integrera människorättsperspektivet i FN:s verksamhet. Ett sätt att göra det skulle kunna vara att avkräva landsamordnarna särskild rapporteringsskyldighet till FN:s MR-högkommissarie. Sverige bör ta initiativ till ett beslut i MR-rådet om sådan rapportering.

Tack vare sin oberoende ställning kan högkommissariens ställa krav på regeringar. Vissa regeringar arbetar dock för att funktionens huvudsakliga mandat ska begränsas endast till det administrativa samordningsansvaret och dessutom kontrolleras av MR-rådet. För att FN:s människorättsarbete ska fortsätta att utvecklas är det av avgörande betydelse att högkommissariens integritet behålls. Sverige bör verka för att även andra stater uttrycker sitt stöd för högkommissariens oberoende genom resolutioner i MR-rådet och i generalforsamlingens tredje utskott.

Behovet av MR-övervakning aktualiseras bland annat av hot mot press-, yttrande- och organisationsfrihet i en rad länder. Stater som har anslutit sig till FN:s så kallade kärn-

konventioner om mänskliga rättigheter granskas regelbundet av övervakningskommittéer som lämnar rekommendationer. Nya konventioner och tilläggsprotokoll utvecklas ständigt. Till barnkonventionen finns nu inte mindre än tre tilläggsprotokoll till skydd för barnets rättigheter. Att systemet expanderar är positivt. Samtidigt är det viktigt att se över arbetsbelastningen för de experter som ska granska staternas rapporteringsåtaganden.

Under de senaste åren har kommunikationen mellan experterna i övervakningskommittéerna och frivilligorganisationer stärkts. I samband med granskningen av konventionsstaterna efterfrågar kommittéerna alternativ information från icke-statliga aktörer. Här finns en möjlighet för organisationer från civilsamhället att komplettera staternas rapporter i form av parallellrapporter. Dessa ger i regel FN:s olika granskningsorgan en mer heltäckande bild av människorättsläget i medlemsländerna än den som regeringarna själva presenterar.

För att ytterligare förstärka kommunikationen mellan experter i övervakningskommittéerna och det civila samhället i FN:s medlemsländer bör resurser avsättas för att webbsända kommittéernas förhör enligt den modell som gäller för MR-rådets möten. På så sätt kan individer och organisationer som inte har möjlighet att medverka på plats i Genève ta del av processen och ytterligare bidra till att nyansera bilden av MR-läget i medlemsländerna. Sverige bör verka för att MR-kontoret avsätter resurser för webbsändning av kommittéernas förhör.

Sverige bör

verka för en fördubbling av FN:s reguljära budget till MR-verksamheten

verka för jämnare fördelning av MR-kontorets resurser mellan de olika MR-organen och särskilt tillse att övervakningskommittéerna kan utföra sitt arbete

ta initiativ till beslut i MR-rådet om rapportering från FN:s regionala landsamordnare till högkommissarien för mänskliga rättigheter.

Foto: Martine Perret/UN Photo

Inrätta en oberoende nationell MR-myndighet

Sverige bör i enlighet med FN:s rekommendationer inrätta en oberoende nationell MR-myndighet som utses av riksdagen och som bistår regeringen med att tolka internationella MR-åtaganden.

När FN:s råd för mänskliga rättigheter senast granskade Sverige i januari 2015 uppmanades regeringen att inrätta en oberoende nationell myndighet för mänskliga rättigheter. Enligt de så kallade Parisprinciperna bör alla medlemsländer säkerställa att internationella MR-åtaganden följs genom nationell granskning av ett oberoende MR-organ.

En sådan institution, som finns i en tredjedel av världens länder och i 17 EU-länder, skulle fylla ett antal viktiga funktioner även i Sverige. Förutom att tolka Sveriges åtaganden enligt internationella konventioner och ge stöd åt kommuners och landstings rättighets- och antidiskrimineringsarbete skulle en MR-institution övervaka myndigheternas efterlevnad av olika MR-bestämmelser. En MR-institution skulle dessutom vara en del i en övergripande svensk strategi för att tidigt identifiera växande motsättningar mellan olika grupper.

I Sverige har förslag förts fram om att inrätta en MR-myndighet genom att utöka mandatet för en redan befintlig myndighet som Diskrimineringsombudsmannen eller Justitieombudsmannen. Existerande myndigheter har redan bestämda ansvarsområden som är starkt avgränsade i förhållande till FN:s Parisprinciper. Mänskliga rättigheter handlar om mer än diskriminering. En helt ny myndighet med ett brett MR-mandat bör därför inrättas.

Bilden av Sverige som ett föregångsland på området mänskliga rättigheter stämmer endast delvis. Även i Sverige sker kränkningar

Sverige bör

inrätta en oberoende nationell myndighet för mänskliga rättigheter som placeras under riksdagen

MR-myndigheten bör vara fristående från redan existerande myndigheter och ha ett eget brett mandat

MR-myndigheten ska tolka internationella MR-åtaganden, ge riktlinjer till kommuner, landsting och myndigheter samt stödja regeringens MR-arbete på alla nivåer i samhället.

av mänskliga rättigheter och FN:s övervakningskommittéer uttrycker tydligt att ett antal MR-frågor måste hanteras bättre av regeringen.

Samtidigt som flera opinionsundersökningar visar ett brett stöd för en välkomnande flyktingpolitik utsätts människor för våld, diskriminering och utanförskap på grund av sin religiösa eller etniska tillhörighet. FN:s kommitté mot rasism konstaterar att diskriminering av etniska minoriteter och socioekonomisk marginalisering av utlandsfödda är ett stort problem. Sverige är också det land som har fått mest kritik från FN:s tortyrkommitté för beslut att utvisa människor till länder där de riskerar tortyr. Även FN:s barnrättskommitté har påpekat att barns möjligheter att ta del av sina rättigheter varierar kraftigt beroende på vilken kommun barnet tillhör.

En oberoende MR-institution skulle fylla en viktig funktion i arbetet med att identifiera strukturer som måste förändras för att skapa ett öppet och demokratiskt samhälle med lika rättigheter och villkor för alla medborgare. Lika möjligheter till utbildning, arbete och inflytande i samhället är av avgörande betydelse för att Sverige ska anses följa FN:s konvention om avskaffande av alla former av rasism.

I vissa lägen uppstår oklarheter om vad som i praktiken avses med vissa rättigheter. Exempelvis kan diskussioner föras om religionsfrihet, yttrandefrihet, definitionen av hatbrott och

om vad som i en viss situation avses med rätten till tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning. Rådgivande och vägledande uttalanden om hur kommuner, landsting och myndigheter på bästa sätt kan hantera MR-frågor skulle föra Sveriges samlade MR-arbete framåt.

Hur rättighets- och mångfaldsfrågorna hanteras är avgörande för länders konkurrenskraft och stabilitet. SOM-institutets undersökning från 2014 visar att 3 av 4 i Sverige känner oro för ökad främlingsfientlighet, vilket säger något om problemets omfattning och vikten av gemensam kraftsamling. Det yttersta ansvaret vilar på regeringen som måste visa att diskriminering och utanförskap tas på allvar. Det offentliga Sverige präglas fortfarande av traditionella strukturer och maktförhållanden. Staten måste föregå med gott exempel och använda utnämningmakten för att öka den etniska mångfalden bland chefer i statliga myndigheter.

Sverige har ett gott anseende för att man försvarar och stärker de mänskliga rättigheterna i det internationella samarbetet. Motsvarande engagemang måste finnas på hemmaplan.

Rättighetsperspektivet måste vara ledstjärna för en lång rad aktörer, från regering via statliga myndigheter och rättsväsendet till skola, bostadsförmedling och socialtjänst i kommunerna.

Stoppa rasistiska handlingar och öka mångfalden

Sverige bör se över sina åtaganden enligt rasdiskrimineringskonventionen och mer effektivt bekämpa rasistiska handlingar. Mångfalden

i rättsväsendet och i samhället i stort måste öka.

Åsikts- och yttrandefrihet är omistligt i en demokrati, men det innebär inte en rätt att uttrycka åsikter som undergräver människovärdet eller har till syfte att sprida hat. FN:s rasdiskrimineringskonvention, som Sverige tidigt anslöt sig till, kräver i artikel 4b ett förbud mot rasistiska organisationer. Sverige har varken infört ett sådant förbud eller levt upp till andan i konventionen. Att aktivt arbeta för att stoppa hatbrott bör även ses som en del av ett system för tidig varning, det vill säga en nationell strategi för att tidigt identifiera systematisk diskriminering och organiserade hatbrott som på sikt kan

utvecklas till allvarliga motsättningar och lokala konflikter.

Tillämpningen av befintlig svensk lagstiftning, framför allt lagen om hets mot folkgrupp, är inte tillräcklig. FN:s kommitté mot rasism påpekade i ett yttrande i augusti 2013 att en alltför liten andel av hatbrottsanmälningarna leder till åtal och försvinnande få anmälningar leder till fällande dom.

Under 2013 anmäldes 5 510 hatbrott och 73 procent av dessa hade rasistiskt eller främlingsfientligt motiv. Att antalet anmälda hatbrott var så högt är alarmerande, men ännu mer oroande är att andelen hatbrott som ledde till åtal eller fällande dom var försvinnande liten. Enligt Brottsförebyggande rådet ledde endast 3 procent av anmälda hatbrott till åtal under 2013. Regeringens förklaring har varit att det kan vara svårt att identifiera ett hatbrott då det finns flera potentiella motiv eller att det kan vara svårt att åtala någon som gjort sig skyldig till klotter med hatfullt budskap eller hets mot folkgrupp där offret inte attackerats direkt.

Brottsförebyggande rådets statistik visar dock att en majoritet av anmälningarna gällde fall där förövaren riktat hatbrottet direkt mot offret medan endast 3 procent gällde mer generella fall som klotter.

Det är i dagsläget otydligt vilken sorts hatpropaganda som kan beaktas inom ramen för brottet hets mot folkgrupp. Det är problematiskt eftersom det leder till en restriktiv tolkning och till att olika brottsbekämpande myndigheter använder sig av olika definitioner, vilket gör att det inte går att följa alla anmälda hatbrott genom rättskedjan.

Andra problematiska områden för polisen är hatbrott på internet. Antalet rasistiska hemsidor växer kraftigt. Att spåra rasistiska inlägg där servern ligger utomlands ställer krav på teknik och utredningsmetoder.

Sveriges regering måste ta krafttag mot den organiserade rasismen, rasistiska handlingar och hatbrott med rasistiska förtecken. En strategi behövs för att säkerställa tillsynen av hur polis, åklagare och domare hanterar hatbrott. Hatbrottsenheter och särskilda utredare bör finnas i alla delar av landet. Polis, åklagare och domare runt om i Sverige bör utbildas i hur hatbrott utreds och lagförs på ett effektivt sätt. En gemensam och tydlig tolkning av hatbrottsdefinitionen måste införas så att det blir möjligt att följa anmälda brott genom hela rättskedjan.

Högsta domstolen har vägt rätten till yttrande-

frihet mot förbudet mot rasistiska uttalanden. Domarna visar att det finns en tendens att värna om det fria ordet och att vissa rasistiska uttalanden endast kan anses vara kränkande om de tas ur sitt sammanhang.

Yttrandefriheten har dessutom en särställning i tryckt eller ljudupptagen media och endast justitiekanslern kan avgöra om budskapet är så stötande att det faller under hets mot folkgrupp.

FN:s kommitté mot rasism har pekat på ett högt antal hatbrott samt ökande rasistisk aktivitet på internet, vilket också beskrivits av Svenska FN-förbundet i rapporter till kommittén.

Även islamofobi, antisemitism och afrofobi är oroande uttryck för diskriminering och intolerans. Rasistiska och nazistiska organisationer sprider sina budskap och symboler i strid med gällande lagstiftning.

Åtgärder mot hatbrott krävs tillsammans med en satsning på rättighetsperspektivet. Den svenska arbetsmarknaden är starkt segregerad. Ett utländskt namn minskar möjligheten att bli kallad till intervju och akademiker tvingas nöja sig med arbetsuppgifter långt under sin kompetensnivå. En arbetsgivare som vill öka mångfalden på arbetsplatsen får i dag inte motivera tillsättandet av en tjänst med den sökandes etniska bakgrund. Däremot kan positiv särbehandling tillämpas för att anställa män med likvärdiga meriter på kvinnodominerade arbetsplatser och vice versa.

Sveriges bör

inrätta fler hatbrottsgrupper och säkerställa att hatbrott prioriteras i hela rättskedjan

utarbete en nationell strategi för att bekämpa organiserad rasism, rasistiska handlingar och hatbrott med rasistiska förtecken

inom ramen för en strategi för mångfald överväga positiv särbehandling på etnisk grund.

Verka för öppen process när FN-chef utses

Meriter och inte maktförhållanden ska styra valet av ny FN-chef. Sverige bör aktivt kräva nya riktlinjer och större öppenhet samt föreslå kvinnor till posten.

Ett väl fungerande FN är av stor vikt för att kunna hantera de globala utmaningarna. Det ligger i Sveriges intresse att stödja insatser som stärker FN. Det innefattar att ställa krav på att förbättra processen när generalsekreteraren utses.

När Trygve Lie 1953 lämnade över uppdraget som FN:s generalsekreterare till Dag Hammarskjöld gjorde han det med orden ”ni övertar världens omöjligaste jobb”. Trygve Lie hade fått utstå stor press efter att FN tog ställning för Sydkorea i Koreakriget.

Generalsekreteraren har ett oerhört svårt uppdrag men också ett av världens viktigaste jobb. Därför är det viktigt att generalsekreteraren utses på ett mer öppet och demokratiskt sätt än hittills.

Det är snart dags att utse en efterträdare till FN-chefen Ban Ki-moon och det är en prioriterad fråga att hela nominerings- och beslutsprocessen förändras i grunden. Sverige bör aktivt driva frågan.

I FN finns, till skillnad från många andra internationella organisationer, inga vedertagna och offentliga regler eller formella kriterier för hur generalsekreteraren ska utses och vilka meriter som krävs för tjänsten. Vem som får det viktiga uppdraget som generalsekreterare för FN avgörs ytterst av medlemmarna i FN:s säkerhetsråd.

Artikel 97 i FN-stadgans kapitel 15 sätter ramarna för hur generalsekreteraren ska tillsättas. Där sägs att ”sekretariatet består av en generalsekreterare jämte den personal, som organisationen behöver. Generalsekreteraren tillsättes av generalförsamlingen på förslag av säkerhetsrådet. Generalsekreteraren är organisationens högste tjänsteman.”

Redan från start förklarade sig generalförsamlingen nöjd med att bara få en enda kandidat att ta ställning till och man såg också positivt på att diskussionerna skulle föras i hemlighet utan debatt i generalförsamlingen. I praktiken innebär det att de fem permanenta medlemmarna i FN:s säkerhetsråd, med mindre än en tredjedel av världens invånare, har fått ensamrätt att utse FN:s chef. Det är en orimlig och i längden ohållbar situation.

Vid årsskiftet 2016/2017 löper den nuvarande FN-chefen Ban Ki-moons mandattid ut. Exakt när generalförsamlingen kommer att välja hans efterträdare är inte fastställt utan det kan ske så sent som någon månad före årsskiftet. Klart är dock att frågan om vem som tar över kommer att diskuteras flitigt. Diskussionen bör ske inför öppen ridå.

Den internationella kampanjen 1 for 7 billion verkar för en mer öppen process inför valet av ny generalsekreterare. Kampanjen ger detaljerade förslag på hur nominerings- och beslutsprocessen borde se ut. Ett minimikrav är att säkerhetsrådet åläggs att i slutskedet av valet presentera två kandidater för generalförsamlingen.

Kampanjen lägger fram tio reformförslag. Det handlar bland annat om att ange ett offentligt slutdatum för kandidaturen och att offentliggöra kandidaternas namn och meritförteckningar. Det föreslås också att generalsekreter-

aren bör väljas för en sjuårsperiod i stället för två femårsperioder. Det skulle motverka att generalsekreteraren styrs av strävan att bli omvald.

Dag Hammarskjöld lade grunden för ett starkt och oberoende FN-chefskap, något som kanske inte alla vetoländer i säkerhetsrådet var beredda på. Den som tydligast har verkat i Hammarskjölds anda är Kofi Annan. Att generalsekreteraren agerar starkt och självständigt är viktigt för att balansera de permanenta säkerhetsrådsmedlemmarnas makt. Det är också viktigt att generalsekreteraren inte ser sig som representant för sitt eget land utan står fri från påverkan.

Generalsekreteraren ska vara en person som brinner för att skapa en bättre värld och som är en inspirerande kommunikatör med trovärdig lidelse för de ideal om fred, säkerhet, utveckling och mänskliga rättigheter som ligger till grund för FN-organisationen. Generalsekreteraren behöver också vara en skicklig diplomat och medlare. Tidigare erfarenhet av att leda en komplex internationell organisation ska vara starkt meriterande.

Efter att åtta män haft generalsekreterarposten under 70 år är det rimligt att en kvinna får möjlighet att leda världsorganisationen. FN har i säkerhetsrådsresolution 1325 slagit fast att kvinnor ska delta på ledande positioner i alla sammanhang som gäller fred och säkerhet. Det borde självfallet även gälla FN på chefsnivå.

Sverige bör

initiera en diskussion i FN:s generalförsamling med målet att generalförsamlingen antar nya riktlinjer för hur generalsekreteraren ska utses

föreslå kvinnor till posten som generalsekreterare och dessutom tillkännage att Sverige inte kommer att rösta för en ensam manlig kandidat

verka för att generalsekreteraren väljs för en sjuårsperiod i stället för två femårsperioder.

Foto: Mark Garten/UN Photo

Ett starkare
FN.
En bättre
värld.